

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

TREĆE ODJELJENJE

PREDMET POGHOSYAN I BAGHDASARYAN protiv ARMENIJE

(Predstavka broj 22999/06)

PRESUDA

STRAZBUR

12. juna 2012.

KONAČNA

12.09.2012.

Ova presuda je postala konačna na osnovu člana 44. stav 2. Konvencije. Ona može biti predmet redakcijskih izmjena.

U predmetu Poghosyan i Baghdasaryan protiv Armenije,
Evropski sud za ljudska prava (Treće odjeljenje), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Josep Casadevall, *predsjednik*,
Alvina Gyulumyan,
Egbert Myjer,
Ján Šikuta,
Ineta Ziemeles,
Luis López Guerra,
Kristina Pardalos, *sudije*,

i Santiago Quesada, *registrar Odjeljenja*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost, koje je održano 22. maja 2012. godine, donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog dana:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu je pokrenut predstavkom (broj 22999/06) koju je Sudu podnijelo dvoje armenskih državljana, gosp. Armen Poghosyan i gđa Anahit Baghdasaryan (podnositelji predstavke) protiv Republike Armenije na osnovu člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) 16. maja 2006. godine.

2. Podnositeljke predstavke je zastupala gđa S. Safaryan, odvjetnica iz Jerevana. Armensku vladu (Vlada) je zastupao gosp. G. Kostanyan, zastupnik Republike Armenije pred Evropskim sudom za ljudska prava.

3. Gosp. Poghosyan (prvi podnositelj predstavke) je naveo, naročito, da mu nije dodijeljena nikakva naknada nematerijalne štete koja mu je nanesena zlostavljanjem, nezakonitim hapšenjem i pritvaranjem, te nepravdičnom osuđujućom presudom.

4. Dana 20. novembra 2008. godine, predstavka je dostavljena Vladi. Također je odlučeno da će se Vijeće u isto vrijeme izjasniti o prihvatljivosti i meritumu predstavke (član 29. stav 1. Konvencije).

ČINJENICE

I OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositelji predstavke su rođeni 1976. godine i 1932. godine, te žive u Saratovki, Armenija.

6. Druga podnositeljica predstavke je majka prvog podnositelja predstavke.

7. Dana 8. oktobra 1998. godine, prvi podnositelj predstavke je priveden u policijsku stanicu pod sumnjom da je počinio djela silovanja i ubistva. U zapisniku o hapšenju podnositelja predstavke je navedeno da je razlog hapšenja podnositelja predstavke ubistvo, a zapisnik je potpisao podnositelj predstavke. Prvog podnositelja predstavke je zlostavljalo nekoliko policajaca u policijskoj stanici, a kasnije, kada ga je ispitivao istražitelj, on je priznao zločin.

8. Dana 11. oktobra 1998. godine, prvi podnositelj predstavke je smješten u pritvor prije suđenja, a dana 21. oktobra 1998. godine je formalno optužen za silovanje i ubistvo.

9. Dana 29. marta 1999. godine, Regionalni sud Lori je proglasio prvog podnositelja predstavke krivim za činjenice za koje je optužen i osudio ga na zatvorsku kaznu u trajanju od petnaest godina zasnivajući osuđujuću presudu na, *inter alia*, njegovom priznanju. Tu presudu su potvrdili Krivični i vojni apelacioni sud i Kasacioni sud 20. maja i 16. juna 1999. godine. Čini se da je tokom cijelog postupka prvi podnositelj predstavke bezuspješno tvrdio da je njegovo priznanje iznuđeno prisilom.

10. Konvencija i Protokol broj 7 uz Konvenciju su stupili na snagu u pogledu Armenije 26. aprila i 1. jula 2002. godine.

11. Dana 24. novembra 2003. godine, Generalno tužilaštvo je podnijelo zahtjev za obnovu postupka u vezi sa prvim podnositeljem predstavke na osnovu novootkrivenih činjenica o njegovoj nevinosti. Tužilaštvo je naročito istaklo u zahtjevu da je stvarni počinitelj krivičnih djela koja su pripisana prvom podnositelju predstavke pronađen nakon što je počinjeno slično krivično djelo. Osim toga, osuđujuća presuda protiv prvog podnositelja predstavke je zasnovana na lažnim dokazima koji su dobijeni kršenjem zakona.

12. Dana 2. aprila 2004. godine, Kasacioni sud je usvojio zahtjev i ukinuo osuđujuću presudu protiv prvog podnositelja predstavke, te je vratio predmet u svrhu ponovne istrage. Kasacioni sud je u svojoj presudi ustanovio da su otkrivene nove činjenice, nakon što je izrečena osuđujuća presuda protiv prvog podnositelja predstavke, koje nisu bile poznate sudovima u relevantno vrijeme. Te činjenice su obezbijedile osnov da se vjeruje da su pravila krivičnog postupka prekršena za vrijeme ispitivanja krivičnog predmeta u vezi za prvim podnositeljem predstavke, što je uticalo na objektivno, sveobuhvatno i potpuno ispitivanje predmeta.

13. Dana 17. aprila 2004. godine, pokrenut je krivični postupak protiv istražitelja i nekoliko policajaca koji su učestvovali u prvobitnoj istrazi. Oni su bili optuženi za prekoračenje ovlasti zbog prisiljavanja prvog podnositelja predstavke da dā iskaz.

14. Prvi podnositelj predstavke je pušten iz zatvora istog dana uz obavezivanje u pismenoj formi da neće napuštati mjesto prebivališta, nakon što je odslužio oko pet godina i šest mjeseci zatvorske kazne.

15. Dana 29. aprila 2004. godine, krivični postupak protiv prvog podnositelja predstavke je okončan na osnovu člana 35. stav 1(2) Zakona o krivičnom postupku zbog toga što je nedostajao *corpus delicti*.

16. Generalno tužilaštvo je istog dana poslalo dopis prvom podnositelju predstavke kojim ga je informiralo o toj odluci i o činjenici da se smatra "oslobođenom osobom", te da ima pravo da traži naknadu štete na osnovu građanskog prava. U pismu je također naznačeno da Generalno tužilaštvo upućuje izvinjenje zbog sudske greške.

17. Dana 6. maja 2004. godine, prvom podnositelju predstavke je priznat status žrtve. U relevantnoj odluci je naznačeno da je on pretrpio psihičku, fizičku i materijalnu štetu nanесenu nezakonitim djelovanjem policijskih službenika i istražne vlasti.

18. Dana 15. juna 2005. godine, Regionalni sud Lori je proglasio dvojicu policajaca krivim po optužbi, osudio ih na tri godine zatvorske kazne i zabranio im da vrše određene funkcije dvije godine, ali je primijenio mjeru amnestije koja ih je oslobodila služenja zatvorske kazne. Regionalni sud je ustanovio, *inter alia*, da su prvi podnositelj predstavke i njegov brat, dana 8. oktobra 1998. godine, privedeni u stanicu policije gdje su policijaci zlostavljali prvog podnositelja predstavke da bi iznudili priznanje. Kada je prvi podnositelj predstavke odbio da prizna, jedan od policajaca ga je izudarao nogama i šakama, a zatim ga nezakonito zatvorio u policijsku stanicu. Kasnije istog dana, dvojica policajaca su nastavila da batinaju prvog podnositelja predstavke. Jedan od njih ga je rukama udario u uši zbog čega mu je pukla bubna opna. Nakon toga su donijeli flašu i pokušali da natjeraju prvog podnositelja predstavke da sjedne na nju. Istovremeno, drugi policajac je batinao brata prvog podnositelja predstavke u susjednoj kancelariji te je prvi podnositelj predstavke čuo bratove jauke. Mислеći da nema drugog načina da izbjegne zlostavljanje, prvi podnositelj predstavke je priznao ubistvo. Sljedeći dan, prije nego što je prvi podnositelj predstavke izveden na mjesto zločina u svrhu ispitivanja, jedan od policajaca ga je udario šakom nekoliko puta radi upozorenja. Nakon toga, 14, 16. i 19. oktobra 1998. godine, prvi podnositelj predstavke je odveden iz pritvorske ćelije u policijsku stanicu gdje su policajci nastavili da ga zlostavljaju da bi ga natjerali da prizna da je silovao žrtvu prije nego što ju je ubio. Budući da nije mogao podnijeti zlostavljanje, prvi podnositelj predstavke je bio prisiljen da prizna ono što su očekivali od njega.

19. Protiv te presude nije uložena žalba.

20. Dana 17. septembra 2004. godine, prvi podnositelj predstavke je podnio tužbeni zahtjev sudovima tražeći naknadu materijalne štete u iznosu od 34.050.000 armenskih drama (AMD) koju je pretrpio zbog zlostavljanja, nezakonitog pritvaranja i nepravilne krivične osude. On se pozvao na članove 3, 5. i 6. Konvencije.

21. Dana koji nije preciziran, gđa Baghdasaryan (druga podnositeljica predstavke) se pridružila građanskom postupku u svojstvu sutužiteljice

tražeći otprilike polovinu iznosa od iznosa odštete koji je tražio prvi podnositelj predstavke.

22. Dana koji nije preciziran, prvi podnositelj predstavke je podnio dodatni zahtjev za naknadu nematerijalne štete u iznosu od 60.000.000 AMD. On je istakao, *inter alia*, da je pretrpio veću nematerijalnu štetu, premda je do tada tražio samo naknadu materijalne štete. Prema njemu, jurisprudencija Suda predviđa dodjeljivanje naknade nematerijalne štete u takvim slučajevima.

23. Dana 28. aprila 2005. godine, Okružni sud Kentron i Nork-Marask Jerevana je odbio zahtjev za naknadu nematerijalne štete uz obrazloženje da taj tip odštete nije predviđen članom 17. Građanskog zakona. Okružni sud je djelomično usvojio zahtjev za naknadu materijalne štete smatrajući da, *inter alia*, prema članu 66. Zakona o krivičnom postupku, prvi podnositelj predstavke – kao oslobođena osoba – ima pravo da traži materijalnu odštetu za nezakonito hapšenje, pritvaranje, optuživanje i osuđivanje, te mu je dodijelo iznos od 6.250.000 AMD za izgubljeni prihod u periodu od 11. oktobra 1998. godine do 17. aprila 2004. godine. Drugoj podnositeljici predstavke je dodijelio 1.500.000 AMD za putne troškove, poštanske troškove i pravne troškove.

24. Dana 12. maja 2005. godine, prvi podnositelj predstavke je uložio žalbu.

25. Dana 31. augusta 2005. godine, Građanski žalbeni sud je odbio žalbu prvog podnositelja predstavke i potvrdio presudu Okružnog suda.

26. Dana 16. septembra 2005. godine, podnositelji predstavke su uložili žalbu zbog pogrešne primjene prava.

27. Dana 18. novembra 2005. godine, Kasacioni sud je odbio žalbu podnositelja predstavke.

II RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Građanski zakon (na snazi od 1. januara 1999)

28. Relevantne odredbe Građanskog zakona glase:

Član 17: Naknada štete

“1. Bilo koja osoba čija su prava povrijeđena može zahtijevati punu naknadu pretrpljene štete, osim u slučaju da zakon ili ugovor predviđa niži iznos naknade štete.

2. Odšteta odgovara troškovima kojima je izložena ili će biti izložna osoba čija su prava povrijeđena u vezi sa otklanjanjem povrede prava, gubitkom imovine ili štetom u vezi s njom (materijalna šteta), uključujući gubitak prihoda koje bi osoba imala u normalnim uvjetima građanskog života da nije došlo do povrede njenih prava (gubitak zarade). (...)”

Član 1064: Odgovornost za štetu uzrokovanu nezakonitim djelovanjem istražitelja, istražne vlasti, tužilaštva ili sudova

“1. Štetu uzrokovanu nezakonitom osuđujućom presudom, [nezakonitim] krivičnim gonjenjem, [nezakonitim] nametanjem preventivne mjere u vidu pritvora ili obavezivanja u pisanoj formi o nenapuštanju mjesta prebivališta ili [nezakonitim] nametanjem administrativne kazne će u potpunosti nadoknaditi Republika Armenija u postupku koji je propisan zakonom bez obzira na grešku koju su počinili zvaničnici koji rade za istražitelja, istražnu vlast, tužilaštvo ili sudove.

B. Zakon o krivičnom postupku (na snazi od 12. januara 1999. godine)

29. Relevantne odredbe Zakona o krivičnom postupku glase:

Član 35: Okolnosti koje onemogućavaju pokretanje krivičnog postupka ili krivičnog gonjenja

“1. Neće biti pokrenut krivični postupak (*թիկսկան գործի վարույթ*) ni postupak krivičnog gonjenja (*թիկսկան հետապնդում*), te će biti okončan bilo koji pokrenuti krivični postupak ako: ... (2) aktu nedostaje *corpus delicti*; (...)”

Član 66: Oslobođena osoba

“1. Osoba se smatra oslobođenom ako je krivično gonjenje ili krivični postupak protiv njega okončan na osnovu razloga predviđenih [*inter alia*, članom 35. stav 1(2)] ovim zakonom ili ako je oslobođena sudskom presudom.

(...)

3. Oslobođena osoba ima (...) pravo da zahtijeva punu naknadu materijalne štete uzrokovane nezakonitim hapšenjem, pritvaranjem, optužbom ili osudom, uzimajući u obzir mogući gubitak zarade. (...)”

III. RELEVANTNI DOKUMENTI VIJEĆA EVROPE**Izvještaj sa objašnjenjima uz Protokol broj 7 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (*ETS No. 117*)**

30. Relevantni dijelovi tog izvještaja sa objašnjenjima glase:

Član 3.

“22. Ovaj član predviđa da će odšteta biti isplaćena žrtvi sudske greške pod određenim uvjetima.

Prvo, predmetna osoba prvo mora biti osuđena za neko krivično djelo konačnom odlukom te mora pretrpiti kaznu kao rezultat takve krivične osude. Prema definiciji iz Izvještaja sa objašnjenjima Evropske konvencije o međunarodnom važenju krivičnih presuda, odluka je konačna “ako, prema uvriježenom izrazu, ima snagu *res judicata*. To je slučaj kada je neopoziva, tj. kada više nema na raspolaganju redovnih pravnih lijekova ili kada su stranke iscrpile takve lijekove ili je dozvoljeni rok istekao a da ih stranke nisu iskoristile”. Iz navedenog slijedi da se presuda izrečena zbog izostanka na ročištu ne smatra konačnom sve dok domaće pravo omogućava da se nastavi postupak. Isto tako, taj član se ne primjenjuje u predmetima u kojima je optužba odbačena ili je optuženu osobu oslobodio provostepeni sud ili, po žalbi, viši sud. Međutim, ako, u državi u kojoj je takva mogućnost predviđena, osobi bude dozvoljeno da uloži žalbu nakon što je istekao normalan rok predviđen za žalbu te osuđujuća presuda protiv nje bude ukinuta po žalbi, taj član se može primijeniti (pod uvjetom da su ispunjeni drugi zahtjevi predviđeni tim članom, a naročito oni koji su spomenuti u članu 24. dole).

23. Drugo, član se primjenjuje samo ako je osuđujuća presuda protiv neke osobe ukinuta ili joj je dodijeljeno pomilovanje jer se, u oba slučaja, novom ili novootkrivenom činjenicom, dokazalo da je došlo do sudske greške, tj. ozbiljne greške u sudskom postupku koja je uzrokovala štetu osuđenoj osobi. Prema tome, nije neophodno, na osnovu tog člana, isplatiti odštetu ako je osuđujuća presuda ukinuta ili je dodijeljeno pomilovanje na nekom drugom osnovu. Taj član ne sadrži ni nikakvo pravilo u pogledu prirode postupka koji se treba primijeniti da bi se ustanovila sudska greška. To pitanje je obuhvaćeno domaćim pravom ili praksom dotične države. Riječi “ili je bila pomilovana” su unesene zbog toga što u nekim drugim pravnim sistemima, pomilovanje, a ne pravni postupak koji vodi ukidanju osuđujuće presude, može u nekim slučajevima biti adekvatan pravni lijek nakon što je donesena konačna odluka.

24. Konačno, ne postoji pravo na odštetu na osnovu te odredbe ako se može dokazati da se neobjelodanjivanje nepoznate činjenice u pravo vrijeme može pripisati, u potpunosti ili djelomično, osuđenoj osobi.

25. U svim slučajevima u kojima su ovi preduvjeti ispunjeni, odšteta se isplaćuje “u skladu sa zakonom ili praksom dotične države”. To ne znači da se nikakva odšteta ne mora isplatiti ako zakon ili praksa ne predviđaju takvu odštetu. To znači da zakon ili praksa države trebaju predvidjeti isplatu odštete u svim slučajevima na koje se primjenjuje taj član. Namjera kreatora te odredbe je da su države obavezne obeštetiti osobe samo u jasnim slučajevima sudske greške, tj. kada postoji priznanje da je predmetna osoba jasno nevina. Cilj tog člana nije dodjeljivanje prava na naknadu štete kada nisu ispunjeni svi preduvjeti, na primjer, ako je apelacioni sud ukinuo osuđujuću presudu zbog toga što je otkrio neku činjenicu koja je proizvela razumnu sumnju o krivici optuženog, a o kojoj prvostepeni sud nije vodio računa.”

PRAVO

I. STATUS ŽRTVE DRUGE PODNOSITELJICE PREDSTAVKE

31. Sud prije svega smatra da je potrebno odlučiti o statusu žrtve druge podnositeljice predstavke. On ponovo ističe da termin “žrtva”, koji se koristi u članu 34. Konvencije, označava osobu koja je direktno pogođena aktom ili predmetnim propustom (vidi, *inter alia*, *Vatan protiv Rusije*, broj 47978/99, stav 48, od 7. oktobra 2004).

32. U ovom predmetu je samo prvi podnositelj predstavke bio zlostavljan i pritvoren, te je bio predmet osuđujuće presude koja je kasnije ukinuta. Prema tome, Sud smatra da je predstavka, u vezi sa drugom podnositeljicom predstavke, *ratione personae* inkompatibilna sa odredbama Konvencije u smislu člana 35. stav 3, te mora biti odbačena u skladu sa članom 35. stav 4. Konvencije.

33. Sud će prema tome ograničiti svoje ispitivanje žalbenih navoda iz predstavke na one koji se odnose na prvog podnositelja predstavke, kojeg će označiti – s ciljem pojednostavljivanja – terminom “podnositelj predstavke”.

II NAVODNO KRŠENJE ČLANA 5. STAV 5. I ČLANA 13. KONVENCIJE, TE ČLANA 13. PROTOKOLA BROJ 7 UZ KONVENCIJU

34. Podnositelj predstavke se žali da je odbijen njegov zahtjev za naknadu nematerijalne štete koja je uzrokovana zlostavljanjem, nezakonitim hapšenjem i pritvaranjem, te neprivačnom osuđujućom presudom protiv njega. Sud smatra da taj žalbeni navod treba biti ispitan u smislu člana 5. stav 5. i člana 13. Konvencije, te člana 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju, koji glase:

Član 5. stav 5. Konvencije

“Svako ko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog člana ima pravo na obeštećenje.”

Član 13. Konvencije

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.”

Član 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju

“Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.”

A. Prihvatljivost

35. Sud ističe da se može postaviti pitanje da li Sud ima vremensku jurisdikciju da ispita okolnosti u vezi sa žalbenim navodom podnositelja predstavke, imajući u vidu da njegovi žalbeni navodi na osnovu članova 3, 5 i 6. Konvencije, koji se odnose na zlostavljanje, nezakonito hapšenje i pritvaranje, te nepravilnu krivičnu osudu, nisu obuhvaćeni *ratione temporis* nadležnošću Suda (vidi, stavovi 55-57 dole). Međutim, Sud naglašava da su istraga o zlostavljanju podnositelja predstavke, osuđujuće presude protiv policajaca i postupak za naknadu štete koji je iz toga proistekao uslijedili nakon što je Konvencija stupila na snagu u pogledu Armenije. Prema tome, Sud smatra da su žalbeni navodi podnositelja predstavke na osnovu člana 5. stav 5. i člana 13. Konvencije, te člana 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju obuhvaćeni *ratione temporis* nadležnošću Suda.

36. Sud ističe da ti žalbeni navodi nisu očigledno neosnovani u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. On dalje ističe da oni nisu neprihvatljivi ni po nekom drugom osnovu. Prema tome, oni se proglašavaju prihvatljivim.

B. Meritum

1. Argumenti stranaka

(a) Vlada

37. U vezi sa članom 5. stav 5, Vlada je istakla da taj član pretpostavlja kršenje jedne ili više drugih odredbi člana 5, do čega nije došlo u ovom predmetu. Hapšenjem i pritvaranjem podnositelja predstavke u relevantno vrijeme nije prekršen član 5. budući da su domaći sudovi djelovali u skladu sa zakonom. Član 5. stav 1. tačka (a) nije prekršen budući da je podnositelja predstavke osudio nadležni sud, a nije prekršen ni član 5. stav 1. tačka (c) budući da je cilj hapšenja podnositelja predstavke bilo njegovo izvođenje pred nadležnu vlast pod sumnjom da je počinio djela silovanja i ubistva. U relevantno vrijeme, domaći sudovi nisu raspolagali bilo kakvim dokazima

kojima bi se opravdalo donošenje drugačije odluke. Član 5. stav 2. nije prekršen budući da je podnositelj predstavke potpisao zapisnik o svom hapšenju istog dana kada je odveden u policijsku stanicu tako da je očigledno bio informiran o razlozima hapšenja. Prema tome, ni stavovi 3. i 4. člana 5. nisu prekršeni.

38. Vlada je dalje istakla da ukidanje osuđujuće presude protiv podnositelja predstavke, koje se desilo nakon toga, te okončanje krivičnog postupka protiv njega nisu u suprotnosti sa članom 5. budući da su se odvijali u skladu sa zahtjevima iz tog člana i na osnovu razumne sumnje.

39. U vezi sa članom 13, Vlada je također istakla da je podnositelju predstavke bio na raspolaganju propisan pravni lijek. Vlada je naročito naznačila sljedeće: krivični postupak protiv policajaca je pokrenut čim su otkrivene nove činjenice, podnositelju predstavke je dodijeljen status žrtve, protiv policajaca je izrečena osuđujuća presuda, krivični postupak protiv podnositelja predstavke je okončan te je njegov zahtjev za naknadu materijalne štete usvojen. Osim toga, generalni tužitelj je uputio zvanično izvinjenje podnositelju predstavke zbog sudske greške. Sve te mjere bi se trebale smatrati dovoljnim obeštećenjem za pretrpljenu nematerijalnu štetu. Osim toga, činjenice u ovom predmetu se razlikuju od činjenica u predmetima *Keenan protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (broj 27229/95, stav 130, ECHR 2001-III) i *Kontrová protiv Slovačke* (broj 7510/04, stav 64, od 31. maja 2007) zbog toga što ovaj predmet ne pokreće pitanje u vezi sa članom 3.

40. Vlada je konačno istakla u pogledu člana 3. Protokola broj 7 da je podnositelju predstavke dodijeljeno adekvatno obeštećenje. Naime, Vlada je naznačila da je njemu dodijeljena materijalna odšteta te da je primio zvanično izvinjenje od Generalnog tužilaštva, što bi se trebalo smatrati dovoljnom naknadom nematerijalne štete. Osim toga, član 3. Protokola broj 7 iziskuje plaćanje odštete u skladu sa zakonom i praksom dotične države. Prema tome, obeštećenje – u vidu izvinjenja – koje je on primio za nematerijalnu štetu nije proizvoljno budući da je takva praksa uobičajena u sličnim situacijama.

(b) Podnositelj predstavke

41. Podnositelj predstavke je istakao da su članovi 3, 5. i 6. primjenjivi na ovaj predmet i da je, prema tome, dodjeljivanje pravičnog obeštećenja od krucijalnog značaja. Prema njemu, izvinjenje koje je primio se ne može smatrati ozbiljnim zbog toga što je generalni tužilac, u prilogu službenog dopisa, dostavio kopiju djela *Grof Montekristo* od Alexandrea Dumasa. U svakom slučaju, teška situacija, duševna patnja i snažan fizički bol koje je trpio pet godina i šest mjeseci zaslužuju da budu obeštećeni na način koji je razumniji od jednostavnog izvinjenja. Osim toga, 1. septembra svake godine od njegovog pritvaranja, državna televizija Armenije je prikazivala program koji je pripremala armenska policija tvrdeći da je on priznao svoju krivicu.

Prema tome, u očima javnosti je bio konstantno degradiran, a vlasti nisu mogle učiniti ništa nakon njegovog oslobođanja što bi povratilo njegovu reputaciju. On se oženio 2007. godine, ali i dalje ne može imati dijete. Ljekari su to pripisali okolnostima osuđujuće presude koja je izrečena protiv njega. Podnositelj predstavke ističe i da boluje od adhezivnog otitisa lijevog uha te perceptivne obostrane gluhoće prvog ili drugog stepena zbog nanesnih udaraca u uši. On još uvijek uzima sredstva protiv bolova, a njegova gluhoća je nepovratna. On je istakao da za to domaći sudovi nisu dodijelili odštetu uprkos činjenici da je ustanovljeno da je pretrpio zlostavljanje. Konačno, argument koji je istakla Vlada, prema kojem je hapšenje izvedeno u skladu sa članom 5. te je zasnovano na razumnoj sumnji, je neprihvatljiv budući da su znakovi zlostavljanja koje je pretrpio jasno vidljivi na njemu. Osim toga, podnositelj predstavke tvrdi da je konstantno odbijao da prizna optužbe protiv sebe pred sudovima te da je uložio žalbe najvišim instancama protiv osuđujuće presude.

2. Ocjena Suda

42. Sud smatra da je potrebno prvo ispitati žalbene navode u vezi sa članom 13. Konvencije i članom 3. Protokola broj 7, a zatim žalbeni navod u vezi sa članom 5. stav 5. Konvencije.

(a) Član 13. Konvencije

43. Sud ponovo ističe da ne može – zbog nenadležnosti – ispitati okolnosti postupanja prema podnositelju predstavke u policijskoj stanici da bi se odredilo da li je ono kompatibilno ili nije sa zahtjevima iz člana 3. Konvencije (vidi, stavovi 55-57 dole). Međutim, Sud podsjeća da stvarno kršenje neke druge odredbe Konvencije nije preduvjet za primjenu člana 13. Član 13. garantira postojanje pravnog lijeka u domaćem pravu koji bi omogućio ostvarivanje – dakle, ne navođenje nepoštivanja – suštine prava i sloboda Konvencije bez obzira na formu u kojoj oni mogu biti osigurani u domaćem pravnom poretku. Prema tome, da bi se član 13. primijenio, dovoljno je da osoba ima osnovanu tvrdnju u smislu Konvencije (vidi, *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 27. aprila 1988, stav 52, Serija A broj 131).

44. Sud ističe da su domaći sudovi, tj. Regionalni sud Lori, ustanovili na nedvosmislen način zlostavljanje koje su nanijeli policajci podnositelju predstavke u presudi od 15. juna 2005. godine kojom su osudili dvojicu umiješanih policajaca (vidi, stav 18. gore). Prema tome, Sud smatra da je podnositelj predstavke nesumnjivo imao osnovanu tvrdnju pred domaćim sudovima na osnovu člana 13. Konvencije kada je tvrdio da je bio podvrgnut postupanju koje je zabranjeno članom 3. Konvencije.

45. Podnositelj predstavke je podnio tužbeni zahtjev za naknadu štete naročito zbog pretrpljenog zlostavljanja pokretanjem posebnog postupka nakon što je izrečna osuđujuća presuda protiv policajaca, zahtijevajući, *inter alia*, naknadu nematerijalne štete (vidi, stav 22 gore). Međutim, naknada nematerijalne štete nije dodijeljena podnositelju predstavke zbog toga što taj tipe odštete nije predviđen domaćim pravom.

46. Prema tome, pitanje koje proizilazi je da li član 13, u tom kontekstu, iziskuje da takva odšteta bude predviđena. Sud sam dodjeljuje pravično zadovoljenje u slučajevima u kojima smatra da je to adekvatno, priznavajući da je dodjeljivanje nematerijalne odštete zbog boli, stresa, patnje i frustracije odgovarajuće. Sud je već zaključio da, u slučaju kršenja članova 2. i 3. Konvencije koji su svrstani među najfundamentalnije odredbe Konvencije, naknada nematerijalne štete koja proizilazi iz kršenja treba, u principu, biti omogućena kao dio izvjesnog broja mogućih pravnih lijekova (vidi, *Keenan*, citirana gore, stav 130, i *Kontrová*, citirana gore, stav 64).

47. Sud zaključuje da je u ovom predmetu podnositelj predstavke trebao imati mogućnost da traži naknadu nematerijalne štete koju je pretrpio zlostavljanjem. Budući da podnositelju predstavke takva naknada nije bila na raspolaganju prema pravu Armenije, on je bio lišen djelotvornog pravnog lijeka.

48. Prema tome, član 13. Konvencije je prekršen.

(b) Član 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju

49. Sud ponovo ističe da je cilj člana 3. Protokola broj 7 da dodijeli pravo na odštetu osobama koje su osuđene zbog sudske greške u slučaju da su domaći sudovi ukinuli osuđujuću presudu na osnovu nove ili novootkrivene činjenice. Prema tome, član 3. Protokola broj 7. se ne primjenjuje prije nego što se ukine osuđujuća presuda (vidi, *Matveyev protiv Rusije*, broj 26601/02, st. 38-39, od 3. jula 2008).

50. U ovom predmetu, budući da je osuđujuća presuda protiv podnositelja predstavke ukinuta i da je on zatražio odštetu nakon 1. jula 2002. godine, što predstavlja datum kada je Protokol broj 7 stupio na snagu u pogledu Armenije, uvjeti za postojanje jurisdikcije *ratione temporis* su ispunjeni (*ibid.*). Osim toga, Sud smatra da je taj član bez sumnje primjenjiv na predmet podnositelja predstavke budući da su svi potrebni uvjeti ispunjeni.

51. U vezi sa poštivanjem garancija iz člana 3. Protokola broj 7, Sud smatra da, dok ta odredba garantira isplatu odštete u skladu sa zakonom i praksom dotične države, to ne znači da se nikakva odšteta ne mora isplatiti ako zakon ili praksa ne predviđaju takvu odštetu (vidi također, stav 25. Izvještaja sa objašnjenjima uz Protokol broj 7 uz Konvenciju, stav 30. gore). Osim toga, Sud smatra da cilj člana 3. Protokola broj 7 nije da jednostavno pokrije svaki finansijski gubitak uzrokovan pogrešnom osuđujućom presudom nego i da obezbijedi osobi osuđenoj sudskom greškom naknadu

nematerijalne štete, kao što su osjećaj nevolje, tjeskobe, neugodnosti i degradacija kvaliteta života. Međutim, u ovom predmetu, podnositelju predstavke nije bila omogućena takva odšteta.

52. Prema tome, član 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju je prekršen.

(c) Član 5. stav 5. Konvencije

53. Sud isitiče da je ovaj žalbeni navod u vezi sa onim koji je ispitan gore te, prema tome, mora biti proglašen prihvatljivim.

54. Imajući u vidu svoj zaključak u vezi sa članom 3. Protokola broj 7 (vidi, stav 52. gore), Sud smatra da nije potrebno da ispituje da li je u ovom predmetu član 5. stav 5. Konvencije prekršen.

III OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

55. Podnositelj predstavke se također žali da su zlostavljanje, nezakonito hapšenje i pritvaranje, te nepravilna osuđujuća presuda protiv njega doveli do kršenja garancija iz članova 3, 5. i 6. Konvencije.

56. Sud ponovo ističe da odredbe Konvencije, prema općim pravilima međunarodnog prava, ne obavezuju stranu potpisnicu Konvencije u pogledu nekog akta ili činjenice koja se desila ili situacije koja je prestala postojati prije datuma stupanja na snagu Konvencije u pogledu te strane (vidi, *Blečić protiv Hrvatske* [VV], broj 59532/00, stav 70, ECHR 2006-III). Sud ističe da su se sporni događaji desili prije datuma stupanja na snagu Konvencije u pogledu Armenije, tj. prije 26. aprila 2002. godine.

57. Slijedi da je taj dio predstavke *ratione temporis* inkompatibilan sa odredbama Konvencije u smislu član 35. stav 3, te mora biti odbačen u skladu sa članom 35. stav 4.

58. Konačno, podnositelj predstavke se žali, na osnovu istih članova, da njegov zahtjev za naknadu materijalne štete nije u potpunosti usvojen.

59. Imajući u vidu kompletan spis koji mu je na raspolaganju te da je taj žalbeni navod obuhvaćen njegovom nadležnošću, Sud ne vidi nikakvo kršenje prava i sloboda zagwarantiranih Konvencijom i protokolima uz nju. Slijedi da se taj dio predstavke mora odbaciti kao očigledno neosnovan primjenom člana 35. st. 3. i 4. Konvencije.

IV PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

60. Član 41. Konvencije glasi:

“Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.”

A. Šteta

61. Podnositelj predstavke je zahtijevao naknadu materijalne štete u iznosu od 34.000.000 AMD, uključujući troškove i gubitak prihoda. On je zahtijevao i naknadu nematerijalne štete u iznosu od 274.959 eura (EUR).

62. Vlada je istakla da je zahtjev podnosioca predstavke za naknadu materijalne štete neosnovan i da su mu je domaći sudovi zapravo već dodijelili, te da je njegov zahtjev za naknadu nematerijalne štete neosnovan.

63. Sud ne smatra da postoji uzročno-posljedična veza između ustanovljenih kršenja i navedene materijalne štete te, prema tome, odbija taj zahtjev. S druge strane, on dodjeljuje podnosiocu predstavke naknadu nematerijalne štete u iznosu od 30.000 EUR.

B. Sudski i drugi troškovi

64. Podnositelj predstavke je zahtijevao naknadu sudskih i drugih troškova koje je imao u vezi sa postupkom pred Sudom u iznosu od 1.000.000 AMD, uključujući pravne troškove, prevod i poštanske troškove.

65. Vlada je istakla da zahtjev podnosioca predstavke u vezi sa sudskim i drugim troškovima nije u potpunosti osnovan.

66. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj predstavke ima pravo na isplatu sudskih i drugih troškova samo ako se dokaže da su oni bili stvarni i potrebni, te razumni u pogledu iznosa. U ovom predmetu, imajući u vidu dokumente na raspolaganju i navedene kriterije, Sud smatra razumnim da dodijeli iznos od 500 EUR u pogledu troškova u vezi sa postupkom pred Sudom.

C. Zatezna kamata

67. Sud smatra odgovarajućim da se zatezna kamata računa na bazi najniže kreditne stope Evropske centralne banke uvećane za tri procentna poena.

IZ TIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *proglašava* predstavku prihvatljivom u pogledu žalbenih navoda u vezi sa članom 5. stav 5. i članom 13. Konvencije, te članom 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju, koji se odnose na odbijanje zahtjeva podnosioca predstavke za naknadu nematerijalne štete, a ostatak predstavke proglašava neprihvatljivom;
2. *odlučuje* da je član 13. Konvencije prekršen;

3. *odlučuje* da je član 3. Protokola broj 7 uz Konvenciju prekršen;
4. *odlučuje* da nije potrebno ispitivati žalbeni navod u vezi sa članom 5. stav 5. Konvencije;
5. *odlučuje*
 - (a) da je tužena država obavezna isplatiti podnositelju predstavke, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane konačna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, sljedeće iznose, koji će biti promijenjeni u valutu tužene države po kursu primjenjivom na dan isplate:
 - (i) 30.000 EUR (trideset hiljada eura), plus bilo koji iznos koji bi se mogao iziskivati kao porez po osnovu nematerijalne odštete;
 - (ii) 500 EUR (pet stotina eura), plus bilo koji iznos koji bi se mogao iziskivati od podnositelja predstavke po osnovu sudskih i drugih troškova;
 - (b) da će se od dana isteka navedenog roka od tri mjeseca do isplate plaćati obična kamata na navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke za vrijeme tog perioda, plus tri procentna poena;
6. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja predstavke za pravično zadovoljenje.

Sastavljena na engleskom jeziku i saopćena u pisanoj formi 12. juna 2012. godine u skladu sa pravilom 77. st. 2. i 3. Pravila Suda.

Santiago Quesada
Registar

Josep Casadevall
Predsjednik

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2013.

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.